

หน่อเอยที่ ๒

ประพันธ์โดยเสด็จ

"พลังคำ คำ สังคม"

ใบความรู้ที่ ๔.๑

บทนิสการมาตาปิตุคุณ และบทนิสการอาจริยคุณ

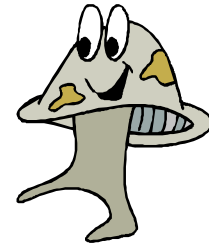
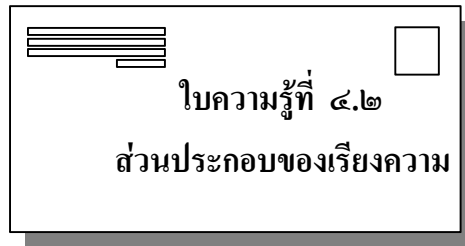

บทนิสการมาตาปิตุคุณ

<p>ข้าขอนบชนกคุณ ผู้กอบนุคุณพูน พุ่มพืททะนุถนอม แสนยากเท่าไรๆ ตรากทนระคนทุกข์ ปกป้องซึ่งอันตราย เปรียบหนักชนกคุณ ใหญ่พื้นพสุณธรา เหลือที่จะแทนทด แท้บุชไนยอัน</p>	<p>ชนนี้เป็นเค้ามูล ผดุงจวบเจริญวัย บบำราศนिरาไกล บคิดยากลำบากกาย ถนอมเลี้ยงดู้วย จนได้รอดเป็นกาชา ชนนี้คือฤผา ก็บเทียบเทียมทัน จะสนองคุณนันต์ อุคมเลิศประเสริฐคุณ</p>
---	--

บทนิสการอาจริยคุณ

<p>อนึ่งข้าค้ำับน้อม โอบเอื้อและเจือจน ยัง บ ทราบก็ได้ทราบ ชี้แจงและแบ่งปัน จิตมากด้วยเมตตา เหมือนท่านมาแกลิ่งเกณท์ ขจัดเขลาบรรเทาโม- กังขา ณ อารมณื คุณส่วนนี้ควรนับ ควรรนึกและตริกใน</p>	<p>ต่อพระครูผู้การุณ อนุสาสน์ทุกสิ่งสรรพ ทั้งบุญบาปทุกสิ่งอัน ขยายอติให้ชัดเจน และกรุณา บ เอียงเอน ให้ฉลาดและแหลมคม หะจิตมีดที่งุนงม ก็สว่างกระจ่างใจ ถือว่าเลิศ ณ แคนไตร จิตน้อมนิยชม</p>
--	--

เรียงความ

มีส่วนประกอบต่าง ๆ ดังนี้

๑. คำนำ
๒. เนื้อเรื่อง
๓. สรุป

๑. คำนำ คือ ข้อความหนึ่งย่อหน้าซึ่งใช้นำเนื้อเรื่อง

คำนำ มีคุณสมบัติพิเศษนอกเหนือไปจากย่อหน้าธรรมดา ดังนี้

๑. เกริ่นเรื่อง คือ นำผู้อ่านเข้าสู่เนื้อเรื่องทันที
๒. ชี้ให้เห็นแนวทางของเนื้อเรื่องทั้งหมด คือ เมื่ออ่านคำนำก็พอทราบว่า

สาระสำคัญของเนื้อเรื่อง จะดำเนินไปในทำนองใด

๓. ระวังให้ติดตามอ่านเนื้อเรื่อง
๔. คำนำต้องไม่กล่าวถึงสิ่งซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่อง
๕. คำนำไม่ใช่ปัญหาที่สาระสำคัญของเนื้อเรื่อง
๖. คำนำมีความยาวน้อยกว่าย่อหน้าทั่วไป

๒. เนื้อเรื่อง เป็นตอนที่กล่าวถึงเรื่องโดยละเอียดมีเหตุผลประกอบ

๓. สรุป คือ ข้อความหนึ่งย่อหน้าซึ่งใช้ปิดเรื่อง

ลักษณะเฉพาะของสรุป มีดังนี้

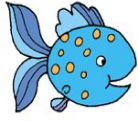
๑. เป็นข้อความปิดเรื่อง คือ พออ่านสรุปจบผู้อ่านจะรู้สึกว่าการนั้นจบจริง ๆ ไม่อาจต่อออกไปได้อีก

๒. เป็นเสมือนกุญแจไขความทั้งหมดให้แจ่มแจ้ง คือ ขณะที่อ่านเนื้อเรื่องตลอดมานั้น ผู้อ่านยังไม่ซาบซึ่งเรื่องอย่างแท้จริง จะรู้สึกดังกล่าวต่อเมื่ออ่านสรุปจบ

๓. ก่อให้เกิดข้อคิดประการสำคัญอย่างใดอย่างหนึ่งแก่ผู้อ่าน โดยมากสรุปมักจบด้วยสุภาษิต

๔. สรุปไม่ใช่ใจความของเนื้อเรื่อง

๕. สรุปมีความยาวใกล้เคียงกับคำนำ

ใบงานที่ ๔.๑

วัตถุประสงค์ เพื่อประเมินพัฒนาการ ความรู้ความเข้าใจ ประเมินค่า
จุดประสงค์การเรียนรู้ เลือกใช้ภาษาเรียงเรียงข้อความได้อย่างประณีต นำไปใช้ในชีวิตจริง
คำชี้แจง นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ ๔.๑ แล้วตอบคำถาม

๑. นักเรียนสามารถนำคุณค่าจากบทประพันธ์ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒. เหตุใดศิลปินจึงทำพิธีครอบครุ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ที่ ๕.๑

การพัฒนางานเขียนและมารยาทในการเขียน

จุดมุ่งหมายของการเขียน

จุดมุ่งหมายของการเขียนมีหลายประการ ดังนี้

๑. การเขียนเพื่อเล่าเรื่อง คือ การเขียนที่ผู้เขียนถ่ายทอดเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น หรือที่ตนรับรู้มาให้อ่านได้ทราบ เช่น การเขียนข่าว การเล่าประวัติ การเขียนสารคดี เป็นต้น
๒. การเขียนเพื่ออธิบาย คือ การเขียนที่ผู้เขียนพยายามชี้แจงหรืออธิบายสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้อ่านเกิดความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง เช่น การเขียนอธิบายความหมายของคำศัพท์ การอธิบายขั้นตอนการทำสิ่งต่าง ๆ เช่น ขั้นตอนการทำอาหาร ขั้นตอนการปลูกพืช เป็นต้น
๓. การเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น คือ การเขียนที่ผู้เขียนต้องการเสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ หรือการวิเคราะห์วิจารณ์ที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยคำนึงถึงข้อเท็จจริง และเหตุผลประกอบกัน เช่น การเขียนแนะนำหนังสือ การวิเคราะห์ข่าว การวิเคราะห์วรรณกรรม เป็นต้น
๔. การเขียนเพื่อสร้างจินตนาการ คือ การเขียนที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดจินตนาการและอารมณ์ความรู้สึกด้วยการใช้ภาษาอย่างมีชั้นเชิงและมีวรรณศิลป์ ถ้อยคำที่ใช้ อาจมีความหมายแฝงหรือความหมายเปรียบเทียบ เช่น กวีนิพนธ์ เรื่องสั้น บทละคร และนวนิยาย เป็นต้น
๕. การเขียนเพื่อกิจธุระ คือ การเขียนที่ผู้เขียนต้องการติดต่อกิจธุระกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่าง ๆ การเขียนลักษณะนี้มีรูปแบบการเขียนและลักษณะการใช้ภาษาที่แตกต่างกันไปตามประเภทของกิจธุระ เช่น การเขียนจดหมายส่วนตัว การเขียนจดหมายธุรกิจ การเขียนจดหมายราชการหรือประกาศของราชการ เป็นต้น
๖. การเขียนเพื่อโน้มน้าวใจ คือ การเขียนที่ผู้เขียนมีจุดประสงค์จะเปลี่ยนแปลงความคิดทัศนคติ ความเชื่อ หรือพฤติกรรมของผู้อ่านให้คล้อยตามความคิดของผู้เขียน เช่น การโฆษณาสินค้า การหาเสียงเลือกตั้ง การเขียนคำขวัญ เป็นต้น

ลักษณะของงานเขียนที่ดี

งานเขียนที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

๑. ความถูกต้อง งานเขียนที่ดีควรมีเนื้อหาถูกต้องตามข้อเท็จจริง รูปแบบการนำเสนอถูกต้องตามประเภทของงานเขียน การใช้ภาษาถูกต้องตามหลักภาษา และระดับภาษาตลอดจนการอ้างอิงถูกต้องตามแบบแผนของการอ้างอิง

๒. ความชัดเจน งานเขียนที่ดีควรสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจได้อย่างชัดเจน ตระตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร รวมทั้งมีกลวิธีการเขียนที่ทำให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพ ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงควรหลีกเลี่ยงความกำกวมอันเกิดจากการใช้ถ้อยคำไม่รัดกุม การเว้นวรรคตอนผิด การวางส่วนขยายผิดที่ ตลอดจนระมัดระวังการใช้ถ้อยคำที่มีความหมายโดยนัย

๓. ความสละสลวย งานเขียนที่ดีควรมีการใช้ภาษาอย่างสละสลวย กล่าวคือ มีความกระชับด้วยการใช้คำน้อยแต่กินความมาก และไม่ใช้ภาษาฟุ่มเฟือยหรือเยิ่นเย้อ และรู้จักหลีกคำเพื่อเลี่ยงความซ้ำซากอันเกิดจากการใช้คำเดิมซ้ำ ๆ กัน

๔. ความสร้างสรรค์ งานเขียนที่ดีควรมีความสร้างสรรค์ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความสร้างสรรค์ทางความคิดของผู้เขียน ความสร้างสรรค์ทางการใช้ภาษา และประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ที่ผู้อ่านจะได้รับ

พื้นฐานของการเป็นผู้เขียนที่ดี

๑. ความรู้และประสบการณ์ ผู้มีความรู้และประสบการณ์มากย่อมมีเรื่องที่จะเขียนได้มากตามไปด้วย แหล่งความรู้สำคัญที่เป็นพื้นฐานของการเป็นผู้เขียนที่ดีก็คือ ความรู้ที่ได้จากการอ่าน โดยเฉพาะผู้อ่านหนังสือเป็น คือ สามารถจับใจความสำคัญ แยกแยะข้อเท็จจริง และความคิดเห็น ดีความได้อย่างถูกต้อง แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ประเมินคุณค่าของเรื่องที้อ่าน และจดจำสำนวนที่ดิงามได้ ก็จะเป็นผู้เขียนที่ดีได้

๒. ความช่างสังเกต ผู้ช่างสังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัวทั้งสภาวะธรรมชาติและเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน หรือมีความอยากรู้อยากเห็นในทางที่เหมาะสมก็จะมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ในแง่มุมที่ผู้อื่นมองไม่เห็น ทำให้มีมุมมองแปลกใหม่ กว้างไกล และลึกซึ้ง ซึ่งจำเป็นมากสำหรับการเป็นผู้เขียนที่ดี

๓. ความคิด ผู้รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลและผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ย่อมมีโอกาasเป็นผู้เขียนที่ดีได้ ผู้รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล ได้แก่ ผู้ใช้วิจารณ์ญาณเสมอทั้งในการรับสาร คือ การฟัง การดู และการอ่าน และในการส่งสาร คือ การพูดและการเขียน ส่วนผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้แก่ ผู้ไม่ยอมหยุดนิ่งอยู่กับที่ รู้จักสร้างสรรค์ความคิดใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ให้เกิดขึ้นอยู่เสมอ

๔. การใช้ภาษา ปัญหาสำคัญที่ผู้เขียนส่วนใหญ่ประสบก็คือ ไม่สามารถถ่ายทอดเนื้อหาหรือความคิดออกมาเป็นภาษาเขียนที่ดีได้ ดังนั้นผู้เขียนจึงควรตั้งใจศึกษาหลักการใช้ภาษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้เพื่อเป็นพื้นฐานของการเป็นผู้เขียนที่ดี

๕. การฝึกฝน แม้ว่าผู้เขียนจะมีพื้นฐานของการเป็นผู้เขียนที่ดีดังกล่าวมาแล้วทั้งหมด แต่ถ้าหากไม่ริเริ่มที่จะเขียนและฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอก็คงไม่อาจเป็นผู้เขียนที่ดีได้ เพราะการฝึกฝนย่อมช่วยเพิ่มพูนทักษะของการเขียนให้ดีขึ้นตามลำดับ ซึ่งนับได้ว่าเป็นการเขียนเพื่อพัฒนาการเขียนหรือเป็นการใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียน ทั้งยังเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการเขียนอีกด้วย

การใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียน

มีการวางขั้นตอนการเขียนจะช่วยให้ผู้เขียนสามารถเขียนเรื่องได้อย่างมีลำดับ ไม้วากวนและสามารถสื่อสารความคิดได้ตามวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเขียน มีดังนี้

๑. การเลือกเรื่อง หากผู้เขียนต้องเลือกเรื่องด้วยตนเอง ก็ควรเลือกเรื่องที่ตนเองมีความรู้มีประสบการณ์ มีความสนใจ และไม่ยากเกินความสามารถของตน นอกจากนี้อาจเลือกเรื่องที่กำลังเป็นที่สนใจของคนในสังคม

๒. การกำหนดขอบเขตและจุดมุ่งหมาย ผู้เขียนควรกำหนดขอบเขตของเรื่องที่ตนเองจะเขียนให้เหมาะสมกับข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น เวลา ข้อมูล จำนวนหน้าที่เขียน และผู้อ่าน รวมทั้งผู้เขียนจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายในการเขียนด้วย เพื่อให้มีแนวทางในการเขียนที่สอดคล้องกับขอบเขตของเรื่อง

๓. การเขียนโครงเรื่อง โครงเรื่องจะช่วยให้ผู้เขียนเขียนเรื่องอย่างมีทิศทาง ไม่สับสนหรือวกไปวนมา รวมทั้งทำให้เรื่องมีสัมพันธภาพต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ ทั้งนี้ผู้เขียนอาจจะเสนอประเด็นความคิดด้วยคำ วลี หรือประโยค เพื่อเป็นแนวทางในการลำดับเรื่องก็ได้

๔. การรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่นำมาใช้ประกอบการเขียนอาจมาจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ ข้อมูลเอกสาร เช่น หนังสือ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ วิทยานิพนธ์ ข้อมูลภาคสนาม เช่น การสัมภาษณ์ การสนทนา แบบสอบถาม และข้อมูลจากสื่อทัศนูปกรณ์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

๕. การเรียบเรียงเรื่อง เมื่อผู้เขียนได้วางโครงเรื่อง และมีข้อมูลในการเขียนเพียงพอแล้ว ผู้เขียนจะต้องเรียบเรียงโดยคำนึงถึงระดับภาษา การใช้คำ การใช้โวหารสำนวนต่าง ๆ และรูปแบบในการนำเสนอ

๖. การตรวจทานและแก้ไข เพื่อให้เรื่องที่เขียนมีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้เขียนควรจะอ่านทบทวนเพื่อตรวจทานเรื่องที่ตนได้เขียนไปแล้วอีกครั้ง หากพบว่ามีข้อบกพร่องใด ๆ ทั้งด้านเนื้อหาและการใช้ภาษาก็ควรแก้ไขให้ถูกต้องและเหมาะสม

จรรยาบรรณในการเขียน

“จรรยา” แปลว่า กิริยาที่ควรประพฤติในหมู่คณะ “มารยาท” แปลว่า กิริยาว่าชาติถือว่าเรียบร้อย จรรยาบรรณในการเขียน จึงหมายถึง ข้อควรประพฤติในการเขียนที่ผู้เขียนพึงยึดมั่น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑. ความรับผิดชอบในงานเขียน ผู้เขียนจะต้องรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเขียนเสมอ ไม่ว่างานเขียนนั้น ๆ จะก่อให้เกิดผลดีหรือผลเสียกับบุคคล กลุ่มบุคคล หรือหน่วยงานใด ๆ ก็ตาม รวมทั้งกรณีที่งานเขียนนั้น ๆ มีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดต่าง ๆ เพราะความรับผิดชอบเป็นจรรยาบรรณในการเขียนที่สำคัญที่สุด

๒. การตรวจสอบความถูกต้อง ผู้เขียนควรตรวจทานงานเขียนของตนให้มีความถูกต้องอย่างสมบูรณ์ ทั้งด้านการสะกดคำ การใช้ถ้อยคำสำนวน รูปแบบของงานเขียน และความถูกต้องของข้อเท็จจริงที่นำเสนอแก่ผู้อ่าน ทั้งนี้เพื่อให้ได้งานเขียนที่มีความถูกต้องและยังเป็นการเสริมสร้างความน่าเชื่อถือของผู้เขียนอีกด้วย

๓. การอ้างอิงแหล่งข้อมูล โดยทั่วไปผู้เขียนงานตามความรู้และความคิดของตน ไม่ควรลอกเลียนงานเขียนของผู้อื่น แต่เมื่อผู้เขียนอ้างถึงงานเขียนของผู้อื่นหรือคัดลอกข้อความบางตอนจากงานเขียนของผู้อื่นเพื่อสนับสนุนงานเขียนของตน หรือเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือให้แก่งานเขียนของตน ผู้เขียนก็ควรอ้างอิงแหล่งข้อมูลให้ถูกต้องตามแบบแผนของการอ้างอิง ทั้งนี้เพื่อเป็นการให้เกิดเกียรติแก่เจ้าของความคิด หรือข้อความที่ผู้เขียนอ้างอิงถึงและประการสำคัญก็คือ เป็นมารยาททางวิชาการ

๔. ความเที่ยงธรรม ผู้เขียนควรระวังอคติที่เกิดจากความชอบและความชังที่มีต่อบุคคลหรือเรื่องราว โดยคำนึงถึงหลักเหตุผลมากกว่าความรู้สึกส่วนตัว เพื่อให้งานเขียนมีคุณภาพ น่าเชื่อถือ และเที่ยงธรรม

๕. ความสะอาดเรียบร้อย ผู้เขียนควรคำนึงถึงความสะอาดเรียบร้อยของงานเขียนเสมอ เพราะผู้เขียนมิได้เก็บงานเขียนไว้อ่านแต่เพียงผู้เดียว แต่จะมีผู้อื่นอ่านด้วย โดยหากเป็นงานเขียนที่เขียนด้วยลายมือก็พึงเขียนให้อ่านง่าย เลือกใช้กระดาษสีสุภาพ ไม่มีลวดลาย รวมทั้งระมัดระวังเรื่องสีน้ำหมึกปากกาด้วย เช่น ไม่ควรเขียนจดหมายด้วยปากกาแดง เป็นต้น

ใบงานที่ ๕.๑

- วัตถุประสงค์ เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักลักษณะพื้นฐานการเป็นผู้เขียนที่ดี
- จุดประสงค์การเรียนรู้ วิพากษ์วิจารณ์มารยาทงานเขียนได้
- คำชี้แจง นักเรียนอ่านตัวอย่างงานเขียนที่มีข้อบกพร่องด้านจรรยาบรรณในการเขียนต่อไปนี้แล้วช่วยกันวิพากษ์วิจารณ์งานเขียนอย่างทั่วถึง

ตัวอย่างงานเขียนที่มีข้อบกพร่องด้านจรรยาบรรณในการเขียน

นักเรียนวัยรุ่นไทยสมัยนี้ร้องเพลงไม่ได้เรื่องดีแต่ขายหน้าไปวัน ๆ ดูอย่างค่ายดังค่ายหนึ่งซี มีแต่นักร้องที่พูดไม่ชัดมาร้องเพลง ฟังที่ไรต้องแปลไทยเป็นไทยทุกที ส่วนนักร้องหญิงพ็กนี่ก็แปลก แต่งตัวโป๊ตรงนั้น นิดตรงนี้หน่อย เต็นยักย้ายสายนะโปกไปมาเหมือนไม่ได้ร้องเพลงยังไฉยังจั้นเลย คราวนี้มาพูดถึงเพลงดีกว่า แต่งมาได้ยังไง เนื้อหาชักชวนให้มีแฟนบ้าง ให้กอดให้จูบกันบ้าง ฟังแล้วจะอ้วกแตก แล้วแต่ละเพลงที่แต่งมาก่อไม่ได้เพราะเลย เหมือนเขียนประโยคที่ไม่มีสัมผัสมาเรียงต่อกันทีอ ๆ แต่งอย่างเงี้ยะใคร ๆ ก็แต่งได้ แต่ก็เห็นยกย่องคนแต่งอย่างกับเป็นเทวดานางฟ้า ขอฝากไว้หน่อยหะ คราวหน้าคราวหลังจะแต่งเพลงก้อให้คิดให้ดี ๆ ชะกอนอย่าสักแต่เอาความเร้าใจ โดนใจวัยโจ๋เท่านั้น

แนวการประเมินผล

สังเกตว่านักเรียนสามารถวิพากษ์วิจารณ์จรรยาบรรณในการเขียนได้อย่างมีเหตุผล
ตามหลักวิชาที่ได้เรียน

.....

.....

.....

.....

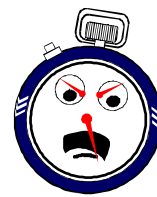
.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ ๖.๑

- วัตถุประสงค์ เพื่อประเมินพัฒนาการด้านการเรียนรู้ และความเข้าใจ " การเขียน
สารคดีเชิงท่องเที่ยว"
- จุดประสงค์การเรียนรู้ อธิบายความหมายและประเภทของสารคดีได้
- คำชี้แจง นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ ๖.๑ แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

อ่านเรื่องต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามว่าเป็นหนังสือประเภทใด เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น

ก. ที่สุดในโลก

ในบรรดานักการเมืองของหลาย ๆ ประเทศ
ท่านเชื่อหรือไม่ว่า นักการเมืองของประเทศไทยเก่งที่สุดใน
โลก อย่าเพิ่งตกใจ แต่ท่านสังเกตมั๊ยว่า
ไม่ว่าจะเรียนระดับใด จบมาทางไหน แต่
สามารถเป็นรัฐมนตรีได้ทุกกระทรวง

ข. เมืองไม้แซมปา มองฟ้าแซมเมืองแม่ฮ่องสอน

การเดินทางเข้าป่า "ภูโคลน" เพื่อสัมผัสกับแหล่งน้ำร้อนธรรมชาติใต้พิภพ จัด
ว่าเป็นอีกจุดหนึ่งของแหล่งท่องเที่ยวบนเส้นทางสายนี้ เพราะด้วยเส้นทางสายเดียวกัน
ในอดีตที่ผ่านมา มันคือจุดยุทธศาสตร์ที่ตัดผ่านความสูงบนภูเขา ขึ้นไปท่ามกลางป่า
ทึบ และแมกไม้หลายพันธุ์หนาแน่นผืนป่า โดยเส้นทางที่วันนี้จะไปสิ้นสุดอยู่ที่ "บ้านแม่
ฮอ" ซึ่งเป็นแหล่งรวมตัวของชาวจีนผู้หนีภัยสงครามเข้ามาอาศัยอยู่ตรงรอยตะเข็บ
ระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านคือพม่า

การเดินทางสู่ภูโคลนของผมในวันนี้ จึงอดไม่ได้ที่จะมุ่งหน้าขึ้นไปตามเส้นทาง
สายที่กำลังกล่าวถึง เพื่อให้เห็นกับตาว่าสภาพในปัจจุบันมีความแตกต่างกับอดีตที่ผ่าน
มามากน้อยแค่ไหน

จากภูโคลนสภาพค่อนข้างสะดวกสบาย ด้วยเป็นเส้นทางลาดยางตัดแปลงป่า
ผืนใหญ่ขึ้นไปอย่างไม่รู้จะลำบากมากนักสำหรับการขับขีที่ไม่รีบเร่งจนเกินไป
ประมาณ 8 กิโลเมตร ก็จะถึงบริเวณน้ำตกผาเสื่อ แฝงตัวอยู่ในป่าดิบเขา มีโกรกน้ำ
ไหลลาดกระเซ็นอยู่ไม่ขาดสาย บ่งบอกถึงความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติแถบนี้และ
แท้ที่จริงแล้วลำธารสายนี้ ก็คือต้นกำเนิดของลำน้ำปาย อันเป็นธารน้ำสายสำคัญของ
แม่ฮ่องสอนด้วยส่วนหนึ่ง

ผ่านต่อจากจุดนี้ไปอีกเล็กน้อย จะเห็นเส้นทางแยกเข้าสู่เรือนรับรองปายของ
อยู่ทางด้านซ้ายมือ แต่หากเดินทางต่อไปเบื้องหน้าอีกประมาณ 12 กิโลเมตร ตาม
เส้นทางที่คดโค้งไปตลอดแนวเขาและราวป่าเต็งรัง สลับกับป่าสนและป่าเบญจพรรณ ก็
จะถึงบริเวณพื้นที่ "โครงการธนาคารอาหารชุมชน" อันเป็นโครงการตามแนว
พระราชดำริของ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงมุ่งหวังให้ "คน"
ได้อยู่ร่วมกันกับ "ป่า" และ "สัตว์" โดยต่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ทั้งด้าน
ธรรมชาติและและการเกษตรเพื่อสะสมอาหารไว้สำหรับการยังชีพ

โครงการที่ว่ามีหน่วยงานรับผิดชอบอยู่มากมาย แต่สำหรับพื้นที่แล้วนั้นตั้งอยู่
ในบริเวณ "ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงห้วยมะเขือส้ม" ซึ่งเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ไม้
ดอกไม้ประดับเมืองหนาวดูละลานตา ผสมผสานกับเมืองหนาวปลอดสารพิษ อีกทั้งยังเป็น
แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เปิดรับนักท่องเที่ยวพร้อมไปในตัว

(บริสุทธิ์ ประสพทรัพย์)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ ๖.๒

- วัตถุประสงค์** เพื่อประเมินพัฒนาการด้านการเรียนรู้ และความเข้าใจ “การเขียนสารคดีเชิงท่องเที่ยว”
- จุดประสงค์การเรียนรู้** วิเคราะห์หลักการเขียนสารคดีเชิงท่องเที่ยวได้
- คำชี้แจง** อ่านสารคดีต่อไปนี้ แล้ววิเคราะห์ตามองค์ประกอบของสารคดีว่า ส่วนใดเป็นส่วนนำ ส่วนเนื้อเรื่อง และส่วนสรุป

เยี่ยมกรุงเก่า ยลอาราม ตามรอยเรือมยุรา

พร้อมหน้าพร้อมตาที่วัดไชยวัฒนาราม

วันแดดฟ้าใสยามเช้า หน้าศาลว่าการกรุงเทพมหานคร- สถานที่นัดพบผู้เข้าร่วมกิจกรรมทัศนศึกษา “ตามรอย...เรือมยุรา สู่อดีตราชธานี...กรุงศรีอยุธยา” ของสำนักพิมพ์เพื่อนดี บรรดานักอ่านและผู้สนใจเริ่มทยอยมากันท่ามกลางสายลมหนาวพัดมาเย็น ๆ กระทบผิวแผ่วเบา เล่นเอาคนขี้หนาวหลายคนต่างหาผ้าพันคอและสวมเสื้อคลุมให้พออุ่น เมื่อเช็คชื่อ รับกำหนดการ ก็รีบขึ้นรถโค้ชคันใหญ่กันทันที บางคนบ่นอุบว่าเกือบมาไม่ทันเสียแล้ว เพราะมีการจัดวิ่งการกุศลแถวนั้นพอดี อย่างไรก็ตาม หลังจากที่คุณนัท - จุดกัศร พนมวัน ณ อยุธยา มัคคุเทศก์รับเชิญจากศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทยเดินทางมาถึง เกือบ ๘ นาฬิกา ๕๐ ชีวิตในรถก็เริ่มออกเดินทางเข้าสู่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา - ราชธานีแห่งแรกของสยามประเทศ...และจุดกำเนิดของเรื่องราวใน “เรือมยุรา”

เข้าเวลา ๑๕.๐๐ น. คณะนักท่องเที่ยวของเราเดินทางไปร่วมชมและรำลึกเหตุการณ์สำคัญในนวนิยาย “เรือมยุรา” ที่วัดไชยวัฒนาราม ซึ่งตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยานอกเกาะเมืองด้านทิศตะวันตก พระเจ้าปราสาททองโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นในบริเวณนิเวศสถานเดิมของพระราชมรดาของพระองค์แต่ครั้งยังเป็นสามัญชน และพระองค์ได้ทรงยกทัพไปตีเขมรจนชนะ จึงได้ทรงสร้างวัดเพื่อเป็นอนุสรณ์แด่ชัยชนะนี้ไว้

คุณหญิงวินิตา หรือ “แก้วแก้ว” เล่าถึงจุดกำเนิดให้จรรยาภาคาเขียนนวนิยายเรื่องนี้ว่า

“เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ดิฉันได้ตามเสด็จ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ไปที่พระตำหนักสิริยาลัย แล้วก็ได้ตามเสด็จไปยังวัดไชยวัฒนาราม ในช่วงกลางคืน สมเด็จพระนางเจ้าฯ ทรงหลังทักษิโณทกให้ดวงวิญญาณของบรรพชนไทยที่ ออกสู้รบ ณ ค่ายทหารไทยที่วัดไชยวัฒนาราม เมื่อก่อนเสียดครั้งครั้งที่ ๒ และทรงไป สักการะพระอัฐิของเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์ และเจ้าฟ้าสว่าง ที่บรรจุอยู่ในเจดีย์ เลยเกิด ความคิดอยากเขียนนวนิยายเรื่องเรือนมยุราขึ้นมา เพราะว่าเห็นรูปทรงของวัดไชยวัฒนาราม ที่สวยงามมาก แล้วก็จินตนาการไปจนถึงสมัยอยุธยาตอนปลาย พร้อม ๆ กับที่นึกถึงพระ นิพนธ์ของเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์ด้วย เลยรวมทุกอย่างเข้ามาไว้ในเรื่องนี้ค่ะ...”

ขณะนั้นคณะทั้งหมดเดินทางมาถึงพระเจดีย์ที่กล่าวกันว่าเป็นที่บรรจุพระอัฐิของเจ้า ฟ้าธรรมาธิเบศร์ (เจ้าฟ้ากุ้ง) รัตนกวีแห่งกรุงศรีอยุธยา หลายคนทรุดตัวลงไหว้ ขณะที่บาง คนหันไปถ่ายรูปประจักษ์ประฐานใหญ่สูง ๓๕ เมตร ที่อาบไล้ด้วยแสงสีส้มของพระอาทิตย์ ยามเย็น ซึ่งตั้งอยู่กึ่งกลางวัดอันเป็นสัญลักษณ์แทนเขาพระสุเมรุ มีเมรุทิศและเมรุราย เชื่อมต่อกันรายรอบประจักษ์ประฐาน เปรียบเสมือนเขาตัดครบบริบูรณ์ที่ล้อมรอบเขาพระสุเมรุ รวมถึงพระพุทธรูปที่ตั้งเรียงรายอยู่ตามระเบียงคดกว่า ๑๐๐ องค์ ซึ่งมีพุทธลักษณะงดงาม คล้ายกับพระประธานวัดหน้าพระเมรุ บริเวณด้านทิศตะวันออกของแนวระเบียงคด ซึ่งเป็น ด้านหน้าของวัดและเป็นเส้นทางสู่แม่น้ำเจ้าพระยา ยังมีซากฐานของพระอุโบสถขนาดใหญ่ ซึ่งภายในมีพระพุทธรูปหินทรายปางมารวิชัยจำนวน ๑ องค์ประทับอยู่ ด้านหน้าของพระ อุโบสถทั้งซ้ายและขวามีเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสองอยู่อีกหนึ่งคู่ด้วย จึงไม่แปลกที่วัดไชยวัฒนา รามจะเป็นสถานที่ที่แสดงให้เห็นถึงยุคทองแห่งศิลปกรรมของอยุธยาตอนปลายอย่างแท้จริง

เราผลอมองไปยังพื้นที่ว่างเปล่าปกคลุมด้วยต้นไม้ใหญ่หนาตา ในใจนึกหวังอยากจะได้ เห็นเรือนมยุราหรือแม่ถกยูง - หญิงสาวชาวกรุงศรีอยุธยาเชื้อสายอารยันสักครั้ง จะได้สวม บทบาทเป็นพระนายเสียดน้อย แต่นึกได้ทีหลังว่าอย่าคิดงั้น เดียวจะทำเอาจินตนาการงาม ๆ ของคนข้าง ๆ เสียหายหมด เลยขออาสาไปเป็นผู้ถ่ายภาพเป็นที่ระลึกให้แก่ชาวคณะทั้งหมดที่ เดินทางมาในวันนี้ก่อนเดินทางกลับสู่ “เมืองใหม่” โดยมีฉากเบื้องหลังเป็นพระประจักษ์สี่มุม งามเด่นจับตาจับใจ

เราเหลียวไปมองวัดไชยวัฒนารามยามเย็นอีกครั้งหนึ่ง ความรู้สึกคงคล้ายกับแม่ ถกยูงเมื่อหันไปมองภาพตรงหน้ายามพลบค่ำที่คุณหญิงวินิตาประพันธ์ไว้ว่า...

“...พระปรารักษ์งามเด่นของวัดไชยวัฒนารามอาบแสงเดือนสุกสกาว แต่ก็ยังไม่อาจ มองเห็นร่องรอยของอิฐเนื้อในอยู่ทั่วไป หากได้ลอบทองงามสลับอย่างที่ว่าความทรงจำติดตา หล่อนอยู่ไม่ พระพุทธรูปสององค์ประดิษฐานโดดเด่นเป็นเงาดำ ตัวโบสถ์วิหารสูญสลายไป

กับกาลเวลา ต้นไม้ใหญ่ขึ้นเดี่ยว เดี่ยวดาย แม้อายุสูงสร้างด้วยอายุอันยาวนาน แต่ก็น้อยนุ่ก
เมื่อเทียบกับอายุเวลาของสิ่งก่อสร้างอันสง่างามแห่งนี้...

จะหาไหน ได้เหมือนกรุงแล้ว
คงดวงแก้วอันสิ้นแสงใส
นับวันแต่จะยับยับไป
ที่ไหนจะคงคืนมา”

ส่วนนำคือ

เรื่องย่อหน้าที่.....ขึ้นต้นด้วยคำว่า.....
จบด้วยคำว่า.....
เหตุผลที่ตัดสินใจเช่นนั้น.....

๑. ส่วนนำคือ

เรื่องย่อหน้าที่.....ขึ้นต้นด้วยคำว่า.....
จบด้วยคำว่า.....
เหตุผลที่ตัดสินใจเช่นนั้น.....

๒. ส่วนนำคือ

เรื่องย่อหน้าที่.....ขึ้นต้นด้วยคำว่า.....
จบด้วยคำว่า.....
เหตุผลที่ตัดสินใจเช่นนั้น.....

๓. จากสารคดี “เยี่ยมกรุงเก่า ылลาราม ตามรอยเรือนมยุรา”

ให้นักเรียนวิเคราะห์ภาษาแต่ละย่อหน้า ยกตัวอย่างมาให้เห็นจริง

ก. การใช้ภาษากลุ่มความเรียง ได้แก่.....
.....
.....
.....

เหตุผล.....

ข. การใช้ภาษากลุ่มลีลาทางภาษา ได้แก่.....

.....
.....

เหตุผล.....

ค. การใช้ภาษากลุ่มท่วงทำนองกวี ได้แก่.....

.....
.....

เหตุผล.....

ใบงานที่ ๖.๓

- วัตถุประสงค์** เพื่อประเมินพัฒนาการด้านการเรียนรู้ และความเข้าใจ “การเขียนสารคดีเชิงท่องเที่ยว”
- จุดประสงค์การเรียนรู้** เขียนอธิบาย บรรยาย พรรณา โดยลำดับความคิดของตนเองได้อ่านสารคดีเชิงท่องเที่ยวต่อไปนี้ แล้ววิเคราะห์ว่าผู้เขียนใช้วิธีการเขียนอย่างไรในแต่ละข้อ พร้อมแสดงเหตุผลประกอบการวิเคราะห์ยกตัวอย่างให้เห็นจริง
- คำชี้แจง**

๑. ๘ ตุลา ไฟฟ้า เป็นช่วงปลายฝนต้นหนาว ที่อากาศปรวนแปร ฝิเข้าฝิออก แต่พอรถพาเรากระดืบคืบคลานเข้าใกล้ดอยอินท์ เราก็สัมผัสได้ถึงกลิ่นอายสายหมอกที่มักกรุ่นกรุ่นอยู่ชั่วดาศปี ลมสดชื่น อากาศชื่นเย็น ดอกบัวตองเหมือนเจ้าสาวขี้เท่อ ยังไม่มีวี่แววว่ากลองยาวเจ้าบ่าวจะแว่วข้ามทุ่ง แต่ตัวสาวกลับลุกมาผัดแป้งแต่งหน้า แล้วไปนั่งแอ่นระเน่ชะเงะชะเง้ออยู่ที่นอกชาน สองข้างทางดอยอินท์เปลี่ยนแปลงไปมาก หากเทียบกับสมัยที่คนเล่าเรื่องยังอ่อนใสไร้สิ่ว ดอยอินท์วันนี้กับครึ่งกระโน้นคนละเรื่องกันเลย สมัยก่อนไม่ต้องย้อนรอยเกวียนไปไกลถึงรุ่นพ่อ รุ่นแม่ก็ได้ เขาเมื่อสามสิบปีก่อนหน้านีเเอง ดอยอินท์ยังสูงส่ง สง่างามและสุขสงบร่มเย็น เข้าใกล้เมื่อไรก็คร้ำมเกรงเมื่อนั้น แต่ทุกวันนี้ ดอยอินท์เหมือนคนแก่ป่วยหนักใกล้ตาย...

(สืบสานผญา สืบหารากเหง้า : มาลา คำจันทร์)

ผู้เขียนใช้กลวิธี.....

.....

.....

เหตุผล.....

.....

๒.

๘ ตุลาคม ๒๕๕๖ ท่ามกลางกระแสข่าวเรื่องการประชุมผู้นำ APEC ที่ กสินทลบท่มช่าวอื่น ๆ เพราะพาวาสาของเราอันประกอบด้วยคนหนุ่มสาว วัย ๒๐ เศษ ๆ เกือบ ๑๐ คน ไปสู่แผนทีเป้าหมาย เพื่อจะได้อู้จกบางส่วนของรากเหง้าของเราที่ยังมีชีวิต ยังเคลื่อนไหว ยังไม่เป็นอัมพาดหรือตายจากไปแล้วอย่างในต้วเมืองเชียงใหม่ และต้วเมืองใหญ่ ๆ ในแผ่นดินล้านนา

(สืบสานผญา สืบหารากเหง้า : มาลา คำจันทร์)

ผู้เขียนใช้กลวิธี.....

.....

.....

เหตุผล.....

.....

.....

๓.

หากเอ่ยถึงแม่แจ่ม คนกลุ่มหนึ่งที่ขาดไม่ได้ในแง่ประชากร แม่แจ่ม คือ คนลัวะ หรือพี่น้องลัวะ - ลา - ล้า - ัว้า - ละว้า - ละเวือ คือคำเดียวกัน ออกเสียงต่างกันไปตามแต่ความถนัดของกลุ่มชนต่าง ๆ เช่น คนเมืองล้านนา เรียกว่า ลัวะไทใหญ่ ทางหัวเมืองเหนือ ๆ ขึ้นไป ถนัดจะออกเสียงว่า ล้า ไทยอง - ไทยล้อ อาจเรียก ล้า ไทยภาคกลางว่า ละว้า ขมุเขมร ว่า ละเวือะ เป็นต้น

ผู้เขียน ใช้กลวิธี.....

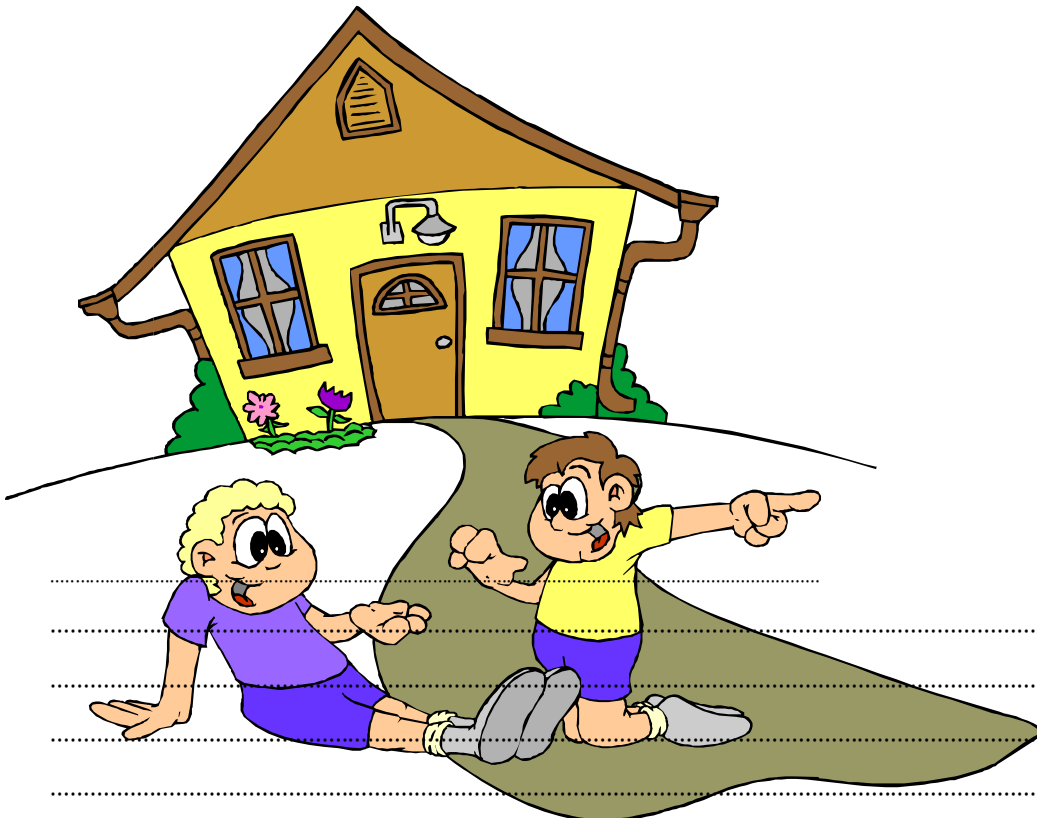
.....

.....

เหตุผล.....

.....

๔. เขียน อธิบาย บรรยาย หรือ พรรณนา ภาพต่อไปนี้ โดยใช้วิธีของตนเองตามวิธีการที่เรียนมา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ ๖.๔

วัตถุประสงค์ เพื่อประเมินพัฒนาการด้านการเรียนรู้ และความเข้าใจ “การเขียนสารคดีเชิงท่องเที่ยว”

จุดประสงค์การเรียนรู้ วิเคราะห์เทคนิคการฝึกเขียนสารคดีเชิงท่องเที่ยวได้

คำชี้แจง อ่านข้อความที่กำหนดให้ แล้วปฏิบัติตามคำถามในแต่ละข้อให้ถูกต้อง

๑. อ่านเว็บบอร์ด : กว่าจะเป็นสารคดี แล้วกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์ว่า ผู้เขียนได้ใช้เทคนิคการเขียนสารคดีตรงกับใบความรู้ที่ ๖.๔ หรือไม่อย่างไร ให้เหตุผลพร้อมยกตัวอย่างประกอบ

หัวเรื่อง เมื่อผมเริ่มต้น

ในที่สุดผมก็ยิ้มให้กับตัวเอง หลังจากที่นั่งจมอยู่กับความคิดที่ได้เขียนหนังสือมาเป็นเวลานาน โดยมีขวาชับปากกา ดวงตาจ้องอยู่ที่กระดาษเปล่าเบื้องต้น สมองทำงานอย่างหนักที่จะกลั่นกรองความคิด เพื่อจะเริ่มทำงานเขียนสารคดีชิ้นแรกในชีวิตของตนเองเหงื่อการพแตกชุ่มไม่รู้หลังไหลออกมาจากไหน ทั้ง ๆ ที่อากาศก็ไม่ได้ร้อน แต่จนแล้วจนรอดสมองผมก็ไม่อาจสั่งงานให้มือขวยย่อหน้าแรกได้

ผมเริ่มตั้งคำถามกับตัวเองว่ากำลังทำอะไรอยู่ ทำไมต้องมาเสียเวลามากมายกับสิ่งเหล่านี้ ซึ่งเมื่อก่อนแค่ผมควักเงินออกจากกระเป๋า จำนวนหนึ่งซื้อหนังสือที่ตัวเองชอบผมก็จะได้ความสุข ความรู้ ความสนุกสนาน บันเทิงใจต่าง ๆ จากการอ่านหนังสือ แต่ขณะนี้ผมกำลังจะเพิ่มภาระให้กับตัวเองจากผู้อ่านมาสู่ผู้เขียนซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่เคยคิดจะทำมาก่อน ผมจะต้องเตรียมการเขียน เตรียมข้อมูล นำสิ่งต่าง ๆ ที่จะเขียนมาย่อให้เป็นตัวอักษรลงบนหน้ากระดาษ ผมจะทำได้ในเมื่อแ่งงานประจำอย่างเดียว ผมก็แทบจะไม่มีเวลาหลงเหลือที่จะไปทำอะไรอื่นแล้ว แบบนี้ที่เค้าเรียกกันว่า หาหาใส่หัวหรือเปล่าก็ไม่รู้

ผมพยายามทบทวนความรู้ที่ได้มาจากการเข้าอบรม “การเขียนสารคดี” โดยเริ่มต้นต้องเอาข้อมูลต่าง ๆ มาผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ พุดง่าย ๆ ก็ต้องมีข้อมูลและรูปแบบการนำเสนอในสัดส่วนที่เท่า ๆ กัน นำเสนอในรูปแบบความบันเทิงที่มีการสอดแทรกสาระความรู้ควบคู่กันไปโดยอาศัยโครงสร้างของวิชาเรียงความที่ลืมนไปแล้วสมัยเด็ก ๆ มาเขียนเป็นแนวทาง คือ มี บทนำ มีเนื้อหา และบทสรุป ซึ่งดูแล้วเหมือนง่าย ๆ ไม่มีอะไรเลย แต่เมื่อได้ลงมือทำแล้ว นั้นแหละจึงจะรู้ว่าไม่ง่ายอย่างที่คิด เพราะผมยังไม่สามารถจัดระบบของตัวเองได้ มันคู่สับสนหมด ประเด็นต่าง ๆ ที่ผมจะใส่ไปในเนื้อหานั้น มันพยายามแย่งกันนำเสนออยู่ในสมองผม จนเลือกไม่ถูก แต่จะขึ้นประโยคแรกผมที่กลายเป็นคนโลเลเลือกไม่ถูกว่าจะเริ่มต้นด้วยอะไรดี

ผมพยายามนึกถึงประโยคที่อาจารย์ผู้บรรยายได้แนะนำไว้คือ "คิดให้ตก ตีบทให้แตก แล้วเรื่องเขียนจะกลายเป็นเรื่องเล็ก" ฟังดูเหมือนง่ายอีก คิดนะคิดได้ แต่คิดแล้วมันไม่ยอมตกซะที วนไปเวียนมา ขึ้นเขาลงห้วย ออกทะเลจนหลงประเด็นหาทางลงไม่เจอ แล้วจะตีบทให้แตกได้อย่างไร จีบสวายังง่ายกว่านี้เยอะเลย ไม่ต้องคิดอะไรให้ซับซ้อน แค่คารมดีก็เป็นต่อแล้ว แต่งานเขียนกลับไม่เป็น อย่างนั้น แค่ผมคิดว่าจะเริ่มงานเขียนชิ้นนี้ สมองผมก็ตื่นเต้นจะเขียนอะไร เขียนอย่างไร จะเลือกประเด็นอะไรเป็นแกนของเรื่อง ข้อมูลละ ทั้งกลวิธีการเดินเรื่อง ที่สำคัญการร้อยเรียงข้อความให้น่าอ่านน่าสนใจ ชวนติดตาม รวมทั้งบทสรุปในตอนจบ สำหรับผมซึ่งถือเป็นมือใหม่ไปก่อนมันไม่ใช่เรื่องง่ายเลย ที่จะจับเอาเจ้าสิ่งเหล่านี้มาเขย่าวมกันแล้วสร้างสรรค์ขึ้นมาให้ได้ ไม่ว่าจะทำงานอะไรอยู่ เจ้าสิ่งเหล่านี้จะลอยวนเวียนเข้ามาอยู่ในสมองของผมตลอดเวลา จนไม่เป็นอันทำงานอื่น

โดย วิญญู E-mail ICQ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒. ให้นักเรียนเขียนสารคดีเชิงท่องเที่ยวโดยอาศัยกรอบแนวคิดการแนะนำแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดกาฬสินธุ์ คนละ ๑ เรื่อง กำหนดส่งตรวจภายใน ๓ สัปดาห์ แล้วส่งฉบับสมบูรณ์ภายใน ๒ สัปดาห์ต่อมา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....